

JEL Classification: E24; J30; C40; O40; R10

Шубалий Олександр, д.е.н., професор
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>
shubalyi@ukr.net

Oleksandr Shubalyi, Doctor of Economic Sciences, Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>
shubalyi@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ ТА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНАХ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ

У статті узагальнено питання оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання на польсько-українському прикордонні на основі сукупності показників. Основною метою дослідження є проведення порівняльної оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання в прикордонних регіонах Польщі та України, виходячи з наявних статистичних даних в контексті реалізації Цілі 8 Глобальних цілей сталого розвитку 2030. Вивчення літературних джерел та підходів до оцінки свідчить про те, що важливі проблеми оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в прикордонних регіонах Польщі та України залишилися поза увагою вітчизняних і зарубіжних дослідників та потребують детальнішого опрацювання. Актуальність вирішення даного дослідження полягає в тому, що для українських прикордонних регіонів важливо виявити проблемні моменти та вчасно реалізувати заходи для вирівнювання рівня розвитку у регіонах польсько-українського прикордоння, щоб зупинити загрозливі процеси наростання трудової міграції, низького рівня оплати праці та недостатнього розвитку власної переробної промисловості. Дослідження проведено в такій логічній послідовності: порівняно системи індикаторів оцінки Цілі 8, які використовуються для оцінки досягнення Цілей сталого розвитку 2030 в Польщі та Україні; на основі наявної регіональної статистики сформовано показники для міжрегіональних порівнянь; визначено індивідуальні та інтегральні індекси за окремі роки та загалом за аналізований період. Масив статистичних даних, взятий для оцінки охоплює наявні офіційні дані за останні 3 роки – 2018-2020рр. Об'єктом дослідження є прикордонні регіони Польщі (Люблінське та Підкарпатське воєводства) та України (Львівська та Волинська області). У статті представлені результати економіко-статистичної порівняльної оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання на польсько-українському прикордонні, яка показала, що польські прикордонні регіони загалом забезпечують порівняно високий рівень гідної праці та економічного зростання, тоді як українські – тільки низький рівень. Дослідження емпірично підтверджує, що регіональна політика соціально-економічного розвитку українських прикордонних регіонів повинна бути спрямована на суттєву активізацію діяльності в напрямку забезпечення гідної праці та економічного зростання в майбутніх періодах на основі максимального використання вигідного географічного положення для розвитку взаємовигідної співпраці з польськими прикордонними регіонами для прискорення процесу європейської інтеграції України. Результати дослідження можуть бути корисними для вирішення проблем масової трудової міграції населення, розвитку власних імпортозамінних виробництв, підвищення рівня зайнятості населення та заробітної плати у прикордонних польських і українських регіонах.

Ключові слова: гідна праця, економічне зростання, прикордонні регіони, Польща, Україна, Цілі сталого розвитку, порівняльна оцінка.

COMPARATIVE ASSESSMENT OF DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH IN THE BORDER REGIONS OF POLAND AND UKRAINE

The article summarizes the issue of assessing decent work and economic growth on the Polish-Ukrainian border on the basis of a set of indicators. The main purpose of the study is to conduct a comparative assessment of decent work and economic growth in the border regions of Poland and Ukraine, based on available statistics in the context of Goal 8 of the Global Sustainable Development Goals 2030. The study of literature sources and approaches to assessment estimates of decent work and economic growth in the context of the implementation of the Global Sustainable Development Goals by 2030 in the border regions of Poland and Ukraine have been ignored by domestic and foreign researchers and need to be studied in more detail. The urgency of solving this study is

that it is important for Ukrainian border regions to identify problems and timely implement measures to equalize the level of development in the Polish-Ukrainian border regions to stop the threatening processes of labor migration, low wages and insufficient development of its own processing industry. The research was conducted in the following logical sequence: comparison of the indicator indicators system of Objective 8, which are used to assess the achievement of the 2030 Sustainable Development Goals in Poland and Ukraine; indicators for interregional comparisons are formed on the basis of available regional statistics; individual and integral indices for individual years and in general for the analyzed period are determined. The array of statistical data taken for evaluation covers the available official data for the last 3 years - 2018-2020. The object of the study is the border regions of Poland (Lublin and Podkarpackie Voivodeships) and Ukraine (Lviv and Volyn regions). The article presents the results of economic and statistical comparative assessment of decent work and economic growth on the Polish-Ukrainian border, which showed that Polish border regions generally provide a relatively high level of decent work and economic growth, while Ukrainian - only low. The study empirically confirms that the regional policy of socio-economic development of Ukrainian border regions should be aimed at significantly intensifying activities to ensure decent work and economic growth in the future by maximizing the use of favorable geographical location to develop mutually beneficial cooperation with Polish border regions in the integration process. Ukraine to the EU. The results of the study can be useful for solving the problems of mass labor migration, development of own import-substituting industries, increasing employment and wages in the border Polish and Ukrainian regions.

Key words: *decent work, economic growth, border regions, Poland, Ukraine, Sustainable Development Goals, comparative assessment.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. За підсумками Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року в Порядку денному «Перетворення нашого світу» (Agenda, 2015) було визначено 17 Глобальних цілей сталого розвитку людства до 2030 року. Серед глобальних цілей виділено Ціль 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання», що дуже важливо для країн, які розвиваються, до яких належить Україна, а також країн Європейського Союзу, які потребують підвищення рівня розвитку, щоб підвищити значимість в європейському просторі, до яких належить Польща. Особливо важливо порівняти показники забезпечення гідної праці та економічного зростання у прикордонних регіонах Польщі та України, що дозволить виявити проблемні моменти та вчасно реалізувати заходи для вирівнювання рівня розвитку у регіонах польсько-українського прикордоння, щоб зупинити загрозливі для прикордонних регіонів України процеси наростання трудової міграції, низького рівня оплати праці та недостатнього розвитку власної переробної промисловості.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Забезпечення гідної праці в контексті Глобальних цілей сталого розвитку 2030 (Agenda, 2015) передбачає зосередження уваги на таких ключових напрямках: створення робочих місць, соціальний захист, права на роботі та соціальний діалог. Ціль 8 Порядку денного на 2030 рік закликає до сприяння стійкому, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці, і буде ключовою сферою взаємодії Міжнародної організації праці (МОП) та її учасників. Крім того, ключові аспекти гідної праці широко включені в цілі багатьох інших 16 цілей нового бачення розвитку ООН. Міжнародна організація праці прийняла «Програму гідної праці для України на 2020-2024 роки» (МОП, 2020), яка покликана активізувати роботу за трьома пріоритетами: покращений соціальний діалог, інклюзивна та продуктивна зайнятість, поліпшені умови праці та соціальний захист.

Концептуальні, теоретичні, правові проблеми забезпечення гідної праці та економічного зростання протягом останніх років досліджували ряд вчених: (Буяшенко та ін., 2016), (Колот і Герасименко, 2017), (Амелічева, 2019), (Сахарук, 2020), (Панькова і Касперович, 2021) та інші. Щодо розробки методології оцінки гідної праці можна виділити дослідження таких вчених: (Дороніна, 2018), (Калачова, 2006), (Шишкіна і Полюхевич, 2017), (Vaughan-Whitehead, et al., 2021), (Shubalyi and Petrukha, 2021) та інші.

В той же час важливі проблеми оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в

прикордонних регіонах Польщі та України залишилися поза увагою вітчизняних і зарубіжних дослідників та потребує детальнішого опрацювання.

Цілі статті. Мета дослідження полягає у проведенні порівняльної оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання в прикордонних регіонах Польщі (до яких віднесено Люблінське та Підкарпатське воєводства) та України (віднесено тільки Львівську та Волинську області, оскільки лінія кордону Польщі із Закарпатською областю є незначним) за останні 3 роки, виходячи з наявних статистичних даних в контексті реалізації Цілі 8 Глобальних цілей сталого розвитку 2030.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для моніторингу та оцінки досягнення Глобальних цілей сталого розвитку 2030 кожна країна конкретизує в рамках кожної з 17 Цілей сукупність завдань, які відповідають особливостям та пріоритетам національної соціо-еколого-економічної політики. Зрозуміло, що ці завдання можуть значно відрізнятися навіть в сусідніх країнах.

Якщо аналізувати та порівнювати завдання (або національні пріоритети), які виділені в рамках реалізації Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» в Польщі та Україні, то переважна більшість з них значно відрізняються, що чітко прослідковується з даних таблиці 1. Видно, що майже повністю збігається формулювання тільки одного завдання – 8.3. «Підвищити рівень зайнятості населення». Інші формулювання завдань та індикатори мають значні відмінності.

Відповідно, також відрізняються відібрані індикатори, на основі яких проводиться щорічний моніторинг та оцінка ступеня досягнення кожної з 17 Глобальних цілей сталого розвитку 2030.

В Україні питаннями моніторингу виконання Глобальних цілей сталого розвитку 2030 займається Державна служба статистики України (*SDG Open Platform, 2022*), а для оцінки досягнення Цілі 8 на національному рівні визначено 6 завдань, а кожному з них поставлено у відповідність 1-4 індикаторів. Тоді як загальна кількість індикаторів становить 14 (таблиця 1).

Таблиця 1. Завдання та індикатори для моніторингу та оцінки досягнення Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в Україні*

Завдання	Індикатор
1	2
8.1. Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості	8.1.1. Індекс фізичного обсягу ВВП, %
	8.1.2. Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП, %
	8.1.3. Частка експорту товарів з використанням у виробництві технологій високого та середньовисокого рівня в загальному обсязі експорту товарів, % (групи "Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості", "Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них", "Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання", "Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби", 90-та підгрупа групи "Прилади та апарати оптичні, фотографічні" (згідно з УКТЗЕД))
	8.1.4. Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом
8.2. Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв	8.2.1. Коефіцієнт віддачі основних засобів
	8.2.2. Індекс зміни продуктивності праці, %
8.3. Підвищити рівень зайнятості населення	8.3.1. Рівень зайнятості населення віком 20-64 роки, %
8.4. Скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок	8.4.1. Частка молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–24 роки, %

Продовження таблиці 1

1	2
8.5. Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема шляхом застосування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки	8.5.1. Кількість потерпілих від нещасних випадків на виробництві, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, % до рівня 2015 року
	8.5.2. Кількість загиблих від нещасних випадків на виробництві, % до рівня 2015 року
	8.5.3. Частка працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, у загальнообліковій кількості штатних працівників, %
8.6. Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки	8.6.1. Кількість зайнятих працівників у суб'єктів середнього та малого підприємництва, млн. осіб
	8.6.2. Частка доданої вартості за витратами виробництва суб'єктів середнього та малого підприємництва, у % до загальної суми доданої вартості за витратами виробництва
	8.6.3. Місце України у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business

*побудовано автором на основі даних (SDG Open Platform, 2022).

В Польщі моніторинг виконання Глобальний цілей сталого розвитку 2030 проводить Головне статистичне управління Польщі (National Reporting Platform on Poland's SDGs, 2022), а для оцінки ступеня досягнення Цілі 8 виділено 9 пріоритетів, кожному з яких відповідає 1-3 індикатори. Загальна кількість індикаторів становить 13 (таблиця 2).

Як бачимо, хоча в Україні виділено порівняно менше завдань (чи національних пріоритетів) реалізації Цілі 8 (тільки 6), ніж в Польщі (9 пріоритетів), але загальна кількість індикаторів, на основі яких проводиться безпосередня оцінка, більша в Україні – 14 індикаторів, ніж в Польщі – 13 індикаторів. Тобто різниця полягає не в кількості завдань, які виділено на національному рівні, а в ступені деталізації оціночних індикаторів, на основі яких можна робити висновки про досягнення Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року.

Вважаємо, що для забезпечення порівнюваності оцінок досягнення Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» за прикордонними регіонами Польщі та України, доцільно використовувати однакові показники, які найточніше відображатимуть її змістовне наповнення. Важливо, щоб ці показники за змістом відповідали показникам-індикаторам, виділених країнами та охоплювали основні аспекти як забезпечення гідної праці, так і економічного зростання. Також важливо, щоб ці показники були порівнюваними, тобто виникає необхідність перерахунку вартісних показників у спільну грошову одиницю, або використання відносних величин, виражених індексами чи у відсоткових пунктах.

Порівняння показників-індикаторів, які виділені для оцінки досягнення Цілі 8 в статистиці Польща та України, показує, що певною подібністю відзначаються тільки показники рівня зайнятості населення, але є відмінність у віковій групі населення, яке береться до уваги. Адже в Україні – це населення віком 20-64 роки, а в Польщі – населення від 15 років. В Україні збір статистичних даних про зайнятість населення у віці 15 років і старше, в тому числі за регіонами, розпочато лише починаючи з 2019 року, тобто не охоплює увесь аналізований нами період, тому за основу для порівняння взято показники зайнятості за період 15-70 років.

Таблиця 2. Національні пріоритети та індикатори для моніторингу та оцінки досягнення Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в Польщі*

Національні пріоритети	Індикатори
8.1. Пошук нових конкурентних переваг на основі технологічного прогресу продукції, якості та інноваційності пропонованої продукції, а також механізмів інтернаціоналізації підприємств	8.1.a Частка експорту високотехнологічної продукції в загальному експорті
	8.1.b Витрати на інноваційну діяльність підприємств по відношенню до ВВП
	8.1.c Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) - позиція в рейтингу
8.2. Розвиток підприємництва (юридичні спрощення ведення бізнесу та доступ до інструментів фінансування)	8.2.a Індекс простоти ведення бізнесу (рейтинг Doing Business)
8.3. Підвищення рівня зайнятості	8.3.a Рівень зайнятості населення віком від 15 років (за даними BAEL)
8.4. Пропагування стабільних форм зайнятості	8.4.a Відсоток зайнятих за трудовими відносинами по відношенню до кількості людей, які працюють у народному господарстві
8.5. Підвищення гнучкості щодо методів організації та виконання роботи	8.5.a Рівень зайнятості жінок з наймолодшою дитиною до 5 років за ОРС
8.6. Відповідне створення ринку праці для забезпечення гідної праці для всіх	8.6.a Відсоток працівників, які отримують загальну місячну заробітну плату до 50% середньої заробітної плати бруто в народному господарстві
8.7. Професійна активізація молоді, жінок, осіб віком 50+, довготривалих безробітних та інвалідів	8.7.a Рівень економічної активності
	8.7.b Частка довготривалих безробітних у загальній кількості безробітних (20-64 роки)
	8.7.c Молоді безробітні, які не навчаються та навчаються (вік 15-24)
8.8. Поліпшення потоку невикористаної робочої сили із сільського господарства в інші галузі	8.8.a Частка людей, які працюють у сільській місцевості в несільськогосподарському секторі, у загальній кількості людей, які працюють у сільській місцевості
8.9. Розробка відповідальної міграційної політики	8.9.a Баланс міжнародних міграцій на постійне проживання

*побудовано автором на основі даних (National Reporting Platform on Poland's SDGs, 2022).

В Україні серед показників за Ціллю 8 виділено Індекс фізичного обсягу ВВП (у %), що характеризує рівень економічного зростання в країні, тоді як у Польщі у цій групі немає жодного показника, який би враховував зростання ВВП. В регіональній статистиці України для оцінки економічного зростання використовується Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту, у цінах попереднього року (у %), тоді як в регіональній статистиці Польщі по окремих регіонах обліковується Індекс зростання обсягу ВВП у цінах попереднього року (у %). Вказані показники за методикою розрахунку є ідентичними, а тому можуть бути використані для порівняння.

Також вважаємо, що важливим показником, який може характеризувати економічне зростання і прийнятний для порівняння за окремими країнами і їх регіонами, є Валовий внутрішній продукт на 1 особу (в Україні аналогічно до попереднього цей показник має назву: Валовий регіональний продукт на 1 особу), який для забезпечення порівнюваності доцільно перерахувати у спільну міжнародну валюту – міжнародний долар за паритетом купівельної спроможності на основі даних Світового банку (World Bank, 2022).

Оскільки основою забезпечення гідної праці є забезпечення належної її оплати, доцільно до показників міжрегіональних порівнянь додати також показник

середньомісячної заробітної плати, які використовується у регіональній статистиці Польщі та України, але також перерахований у міжнародні долари за паритетом купівельної спроможності.

Отже, на основі опрацювання виділених у Польщі та Україні індикаторів в рамках визначених завдань (національних пріоритетів), враховуючи значні відмінності у їх складі, а також беручи до уваги наявну порівнювану статистичну базу і розуміння змісту Цілі 8 виділено 4 основних показники, які, на нашу думку, характеризуватимуть як ступінь досягнення гідної праці (2 показники), так і забезпечення економічного зростання (також 2 показники):

- індекс зростання обсягу Валового внутрішнього продукту регіону в Польщі (або Валового регіонального продукту для регіонів України) у цінах попереднього року, %;
- Валовий внутрішній продукт на 1 особу (валовий регіональний продукт на 1 особу – для регіонів України), міжнародних доларів за паритетом купівельної спроможності;
- середньомісячна заробітна плата, міжнародних доларів за паритетом купівельної спроможності;
- рівень зайнятості населення (для України – віком 15-70 років, для Польщі - віком від 15 років і старше), %.

Враховуючи певне запізнення з оприлюдненням даних про значення показників ВВП за регіонами в Польщі та показника ВРП за регіонами України, на час проведення даного дослідження останні офіційні дані охоплювали тільки 2020 рік. Виходячи з цього, усі статистичні дані для проведення оцінки забезпечення гідної праці та економічного зростання у регіонах польсько-українського прикордоння охоплюють період 2018-2020рр. Для усіх обраних показників позитивною зміною вважатиметься зростання їх значень, тобто вони є показниками-стимуляторами. Для забезпечення порівняння різноименних показників, які обчислені в різних одиницях виміру, доцільно перейти від їх числових значень до індексів. Це передбачає вибір методології розрахунку індивідуальних індексів показників за окремі роки і загалом за аналізований період, а також визначення на їх основі інтегрального індексу.

На основі методичних рекомендацій (Побурко, 2004) щодо проведення економіко-статистичних порівнянь з використанням індексного методу в даному випадку для переходу від значень окремих показників до безрозмірних величин – індексів пропонується наступний підхід до їх розрахунку:

- індивідуальні індекси показників за окремі роки розраховувати як відношення значення показника окремого регіону Польщі чи України за окремий рік до максимального значення серед усіх регіонів Польщі та України за цей ще рік;
- індивідуальні індекси показників за увесь аналізований період (2018-2020рр.) розраховувати як середню арифметичну просту від значень індивідуальних індексів за окремі роки;
- інтегральний індекс гідної праці та економічного зростання за окремий рік розраховувати як середню арифметичну значень індивідуальних індексів усіх чотирьох показників за цей рік;
- інтегральний індекс гідної праці та економічного зростання за аналізований період (2018-2020рр.) розраховувати як середню арифметичну значень інтегральних індексів за окремі роки;

Початкові дані та результати порівняльної оцінки основних показників реалізації Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в прикордонних регіонах Польщі та України за 2018-2020 роки представлено у таблиці 3.

Таблиця 3. Порівняльна оцінка основних показників реалізації Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в прикордонних регіонах Польщі та України за 2018-2020 роки*

Показники за прикордонними регіонами	Значення показників			Індивідуальні індекси			Індекс за 2017-2020рр.
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Індекс зростання обсягу ВВП (ВРП) у цінах попереднього року, %							
Люблінське воєводство	103,5	108,3	100,9	0,96	1,00	1,00	0,99
Підкарпатське воєводство	107,8	107,2	99,2	1,00	0,99	0,98	0,99
Волинська область	103,8	94,2	97,2	0,96	0,87	0,96	0,93
Львівська область	105,7	104,6	99,7	0,98	0,97	0,99	0,98
ВВП (ВРП) на 1 особу, міжнародних доларів за паритетом купівельної спроможності							
Люблінське воєводство	21236	23090	23416	0,95	0,97	0,99	0,97
Підкарпатське воєводство	22250	23716	23768	1,00	1,00	1,00	1,00
Волинська область	8743	10320	9772	0,39	0,44	0,41	0,41
Львівська область	10525	12013	12257	0,47	0,51	0,52	0,50
Середньомісячна заробітна плата, міжнародних доларів за паритетом купівельної спроможності							
Люблінське воєводство	2325	2470	2620	1,00	1,00	1,00	1,00
Підкарпатське воєводство	2252	2394	2532	0,97	0,97	0,97	0,97
Волинська область	1099	1222	1203	0,47	0,49	0,46	0,48
Львівська область	1200	1308	1338	0,52	0,53	0,51	0,52
Рівень зайнятості населення, %**							
Люблінське воєводство	51,9	51,6	51,5	0,91	0,89	0,92	0,91
Підкарпатське воєводство	51,4	51,4	51,6	0,90	0,89	0,92	0,91
Волинська область	49,5	50,9	48,9	0,87	0,88	0,87	0,88
Львівська область	56,8	57,8	56	1,00	1,00	1,00	1,00

*побудовано автором на основі даних (SDG Open Platform, 2022; National Reporting Platform on Poland's SDGs, 2022).

**в Україні для населення віком 15-70 років, у Польщі – від 15 років і старше.

Результати оцінки показують, що за значенням індексу зростання ВВП (ВРП) у цінах попереднього року польські прикордонні регіони в цілому забезпечували вищі значення, ніж українські, хоча у 2020 році у зв'язку із пандемією COVID-19 відбулося зниження цього показника в усіх регіонах. Загалом за період Люблінське і Підкарпатське воєводства забезпечили однакові значення індексів (0,98), дещо меншим було його значення у Львівській області (0,97), а найменшим у Волинській області (0,93).

Аналізуючи значення показників та індивідуальних індексів ВВП (ВРП) на 1 особу, бачимо, що спостерігалось значне переважання значень в польських регіонах як за окремі роки, так і в цілому за період (0,97 та 1,00) порівняно з українськими (0,41-0,50), що свідчить про значне їх відставання за рівнем економічного розвитку.

Подібна ситуація склалася і у процесі аналізу показників та індивідуальних індексів середньомісячної заробітної плати. Польські регіони досягнули порівняно значно вищих рівнів індивідуальних індексів за окремі роки та в цілому за аналізований період (0,97-1,00), тоді як значення індивідуальних індексів в українських регіонах були відповідно у 2 рази меншими (0,48-0,52).

Порівняльний аналіз рівня зайнятості населення показує, що найвищий рівень протягом усього періоду та в цілому за період забезпечила Львівська область (1,00), тоді як польські регіони досягнули однакових значень індивідуального індексу за період (по 0,91), а найнижчим рівнем як за окремі роки, так і за період в цілому характеризувалася Волинська область (0,88).

Як бачимо, за показниками ВВП (ВРП) на 1 особу та середньомісячною заробітною платою польські регіони переважають українські практично у 2 рази, тоді як за індексом зростання ВВП (ВРП) значних відхилень не спостерігалось, а за рівнем зайнятості взагалі першість утримувала Львівська область. Але слід звернути увагу на найнижчі рівні вказаних показників у Волинській області як за окремі роки, так і в цілому за період, що свідчить про необхідність активізації роботи для забезпечення гідної праці та економічного зростання в майбутньому.

На наступному етапі проведено інтегральну оцінку забезпечення гідної праці та економічного зростання в прикордонних регіонах Польщі та України за період 2018-2020рр. (рис. 1).

Як бачимо польські прикордонні регіони забезпечили високий рівень реалізації Цілі 8 «забезпечення гідної праці та економічного зростання» як за окремі роки, так і загалом за період 2018-2020рр., досягнувши однакових значень інтегральних індексів – 0,97. З іншого боку, українські регіони забезпечили тільки порівняно низький рівень – Львівська область – 0,75, а Волинська область найнижчий серед усіх регіонів – 0,67. При цьому в польських регіонах за окремі роки спостерігалися стабільно високі значення інтегральних індексів, а в українських навпаки – низькі, хоча намітилася незначне їх зростання у 2020 році.

Найгіршою серед усіх регіонів польсько-українського прикордоння залишається ситуація у Волинській області, яка відстає за рівнем забезпечення гідної праці та економічного зростання від Львівської області, а ще більше від польських прикордонних регіонів – Люблінського та Підкарпатського воєводств.

Висновки, обговорення та рекомендації. Забезпечення гідної праці та економічного зростання є важливими цільовими орієнтирами переходу до сталого розвитку. Це підтверджує виділення серед Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року окремої Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання». Кожна країна в рамках цих глобальних цільових орієнтирів визначає власні завдання або пріоритети та формує комплекс показників-індикаторів, за допомогою яких оцінюватиметься ступінь досягнення цих цілей.

Аналіз завдань (пріоритетів), а також показників-індикаторів, які визначені для оцінки Цілі 8 у Польщі та Україні показав, що вони значно відрізняються. Тому для проведення міжрегіональних порівнянь виникла необхідність виділення окремої сукупності показників, на основі яких з позицій наявності офіційних статистичних даних за регіонами Польщі та України можна оцінити рівень забезпечення гідної праці та економічного зростання – це індекс зростання ВВП (або ВРП), сума ВВП (ВРП) на 1 особу, середньомісячна заробітна плата, рівень зайнятості населення.

Для проведення порівняльної оцінки обрано індексний метод, який передбачав визначення індивідуальних індексів обраних показників за окремі роки та за увесь період, а надалі інтегральних індексів на основі індивідуальних також за окремі роки та в цілому за аналізований період. Результати оцінки показали, що за показниками ВВП (ВРП) на 1 особу, а також середньомісячної заробітної плати польські прикордонні регіони майже у 2 рази переважають українські прикордонні регіони.

Тоді як за іншими показниками – індексом зростання обсягу ВВП (ВРП) та рівнем зайнятості населення – різниця не така суттєва, навіть за останнім показником Львівська область значно переважає усі інші регіони.

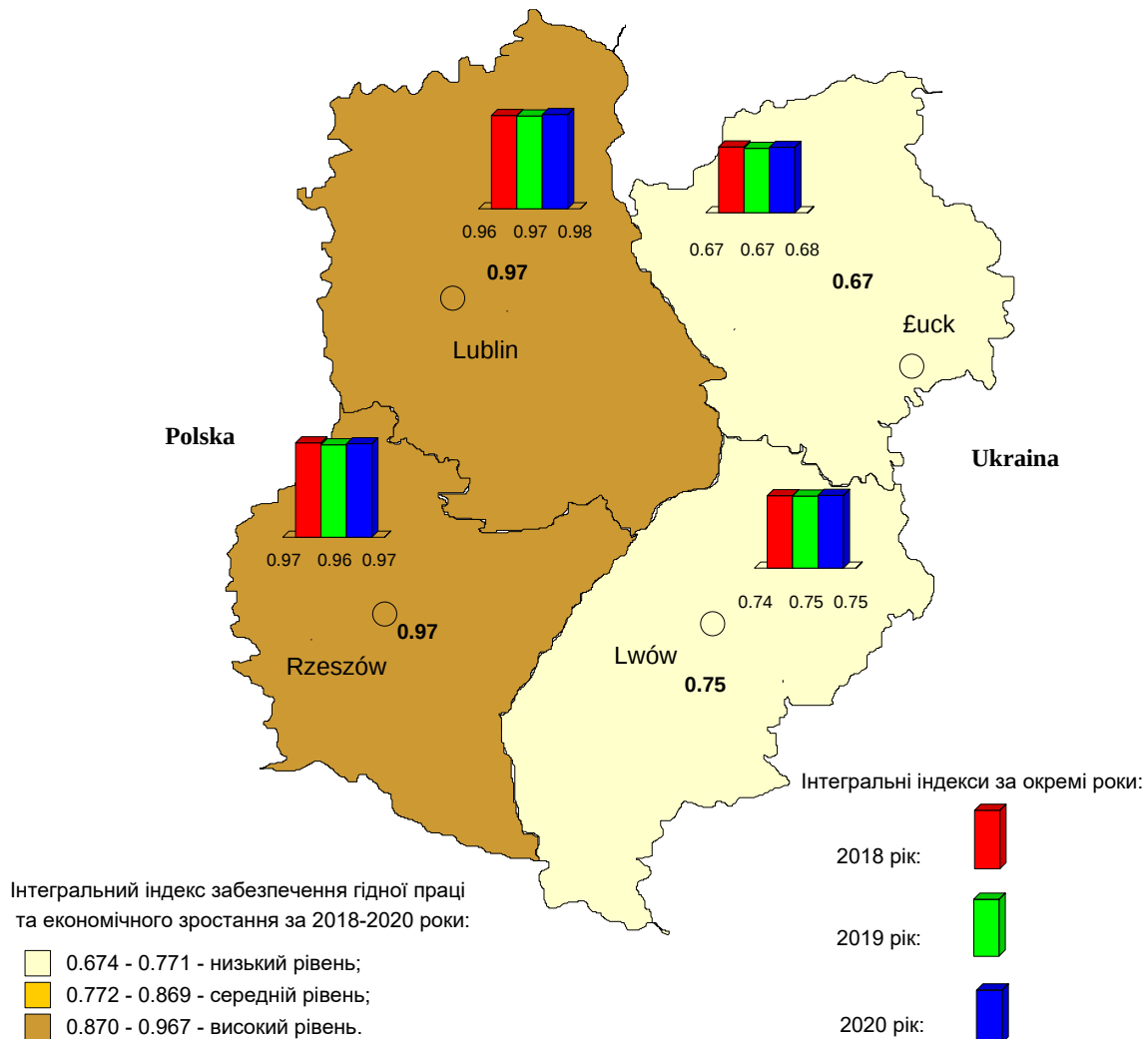

Рис. 1. Картографічне представлення результатів інтегральної оцінки реалізації Цілі 8 «Забезпечення гідної праці та економічного зростання» Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року в прикордонних регіонах Польщі та України за 2018-2020 роки*

*побудовано автором на основі результатів розрахунку інтегральних індексів за даними таблиці 3.

Але інтегральна оцінка засвідчила, що все таки польські прикордонні регіони загалом забезпечують порівняно високий рівень гідної праці та економічного зростання, тоді як українські – тільки низький рівень.

Тому надалі регіональна політика соціально-економічного розвитку українських прикордонних регіонів повинна бути спрямована на суттєву активізацію діяльності в напрямку забезпечення гідної праці та економічного зростання в майбутніх періодах на основі максимального використання вигідного географічного положення для розвитку взаємовигідної співпраці з польськими прикордонними регіонами для прискорення процесу європейської інтеграції України. Це паралельно дозволить вирішити проблеми масової трудової міграції населення, розвитку власних імпортозамінних виробництв, підвищення рівня зайнятості населення та заробітної плати у прикордонних українських регіонах.

Авторські внески

Концептуалізація: Шубалий Олександр

Збірвання даних: Шубалий Олександр

Формальний аналіз: Шубалий Олександр
 Придбання фінансування: Шубалий Олександр
 Розслідування: Шубалий Олександр
 Методика: Шубалий Олександр
 Адміністрація проекту: Шубалий Олександр
 Ресурси: Шубалий Олександр
 Нагляд: Шубалий Олександр
 Підтвердження: Шубалий Олександр
 Візуалізація: Шубалий Олександр
 Написання: Шубалий Олександр

Список бібліографічного опису:

1. Амелічева Л. П. 2019. Гідна праця: теоретико-правовий погляд на проблему її регулювання. *Правничий часопис Донецького університету*. № 1. С. 3-12.
2. Буяшенко В. В., Кобзиста О.О., Ткаченко Я.С. (2016). Гідна праця :політика зайнятості та оплати праці (Аналітичний матеріал за результатами дослідження «Посилення внеску профспілок у забезпечення гідної праці в Україні»). *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. № 1-2. С. 9-24.
3. Дороніна О.А. (2018). Регіональний вимір гідної праці в Україні : оцінка складових та моніторинг змін. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет*. Вип. № 4 (68). С. 31–43.
4. Калачова І.В. (2006). Концептуальні та методологічні аспекти вимірювання гідної праці. *Економіка промисловості*. № 3. С. 229-234.
5. Колот А. М., Герасименко О.О. (2017). Концепт гідної праці як теоретико-прикладна платформа розвитку соціально-трудової сфери. *Проблеми економіки та політичної економії*. № 2. С. 7-55.
6. Міжнародна організація праці. (2020). Програма гідної праці для України на 2020-2024 роки. Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. URL: <http://employers.org.ua/news/id2265>
7. Панькова О.В., Касперович О.Ю. (2021). Цілові пріоритети регуляторної політики України щодо формування умов гідної праці у платформній економіці. *Економіка промисловості*. № 4 (96). С. 21–40.
8. Побурко Я.О. (2004). Основи організації регіональної статистики. НАН України. Ін-т регіон. дослідж. Львів, 196 с.
9. Сахарук І. (2020). Соціальний діалог як основа реалізації концепції гідної праці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. № 2(113). С. 56-61.
10. Шишкіна О.О., Полухевич А.М. (2017). Методичні засади оцінювання гідної праці підприємств. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. Випуск № 2 (14). С. 311-320.
11. National Reporting Platform on Poland's Sustainable Development Goals. (2022). Central Statistical Office of Poland. URL: <https://sdg.gov.pl/> (дата звернення: 28.05.2022).
12. National SDG Reporting Platform (SDG Open Platform). (2022). State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 28.05.2022).
13. Shubalyi O., Petrukha S. (2021). Assessment of a Stimulating Effect of Wages on Economic Growth of Border Regions of Poland and Ukraine. *Social Contexts*. Vol. 9, No. 2 (18), 22-34.
14. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. URL: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E (дата звернення: 28.05.2022).
15. Vaughan-Whitehead D., Ghellab Y. and Muñoz de Bustillo Llorente R. (Eds.) (2021). *The new world of work: Challenges and opportunities for social partners and labour institutions*. International Labour Office. Edward Elgar Publishing. 673p.
16. World Bank, (2022). World Development Indicators database, Eurostat-OECD PPP Programme. PPP conversion factor, GDP (LCU per international \$). https://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PPP?most_recent_year_desc=true (дата звернення: 28.05.2022).

References:

1. Amelicheva L.P. (2019). Hidna pratsya: teoretyko-pravovyy pohlyad na problemu yiyi rehulyuvannya [Decent work: theoretical and legal view on the problem of its regulation]. *Pravnychyy chasopys Donets'koho universytetu – Law Journal of Donetsk University*. 1, 3-12. [in Ukrainian].
2. Buyashenko V.V., Kobzyska O.O., Tkachenko Y.A.S. (2016). Hidna pratsya :polityka zaynyatosti ta oplaty pratsi (Analychnyy material za rezul'tatamy doslidzhennya «Posylennya vnesku profspilok u zabezpechennya hidnoyi pratsi v Ukraini») [Decent work: employment and wage policy (Analytical material based on the results of the study "Strengthening the contribution of trade unions in ensuring decent work in Ukraine")]. *Visnyk Akademiyi pratsi, sotsial'nykh vidnosyn i turyzmu - Bulletin of the Academy of Labor, Social Relations and Tourism*. 1-2, 9-24. [in Ukrainian].
3. Doronina O.A. (2018). Rehional'nyy vymir hidnoyi pratsi v Ukraini : otsinka skladovykh ta monitorynh zmin [Regional dimension of decent work in Ukraine: assessment of components and monitoring of changes]. *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen': zb. nauk. prats'; Odes'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet – Bulletin of socio-economic research: coll. Science. to work; Odessa National Economic University*. 4 (68), 31–43. [in Ukrainian].

4. Kalachova I.V. (2006). Kontseptual'ni ta metodolohichni aspekty vymiryuvannya hidnoyi pratsi [Conceptual and methodological aspects of measuring decent work]. *Ekonomika promyslovosti – Industrial economics*. 3, 229-234. [in Ukrainian].
5. Kolot A. M., Herasymenko O.O. (2017). Kontsept hidnoyi pratsi yak teoretyko-prykladna platforma rozvytku sotsial'no-trudovoyi sfery [The concept of decent work as a theoretical and applied platform for the development of social and labor sphere]. *Problemy ekonomiky ta politychnoyi ekonomiyi - Problems of economics and political economy*. 2, 7-55. [in Ukrainian].
6. International Labor Organization. (2020). *Prohrama hidnoyi pratsi dlya Ukrayiny na 2020-2024 roky [Decent Work Program for Ukraine for 2020-2024]*. ILO Office for Central and Eastern Europe. Retrieved from <http://employers.org.ua/news/id2265>
7. Pan'kova O.V., Kasperovych O.Yu. (2021). Tsil'ovi priorityty rehulyatornoyi polityky Ukrayiny shchodo formuvannya umov hidnoyi pratsi u platformniy ekonomitsi [Target priorities of Ukraine's regulatory policy on the formation of decent work in a platform economy]. *Ekonomika promyslovosti - Industrial economics*. 4 (96), 21–40. [in Ukrainian].
8. Poburko J.A. (2004). *Fundamentals of regional statistics*. Lviv, Ukraine. 196p. [in Ukrainian].
9. Sakharuk I. (2020). Sotsial'nyy dialoh yak osnova realizatsiyi kontseptsiyi hidnoyi pratsi [Social dialogue as a basis for the implementation of the concept of decent work]. *Visnyk Kyivivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky - Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal sciences*. 2(113), 56-61. [in Ukrainian].
10. Shyshkina O.O., Polyukhevych A.M. (2017). Metodychni zasady otsynyuvannya hidnoyi pratsi pidpryyemstv [Methodical principles of evaluating decent work of enterprises]. *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriya ta praktyka - Social and labor relations: theory and practice*. 2 (14), 311-320. [in Ukrainian].
11. National Reporting Platform on Poland's Sustainable Development Goals. (2022). Central Statistical Office of Poland. Retrieved from <https://sdg.gov.pl/> (accessed 28 May 2022).
12. National SDG Reporting Platform (SDG Open Platform) (2022). State Statistics Service of Ukraine. 2022. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 28 May 2022).
13. Shubalyi O., Petrukha S. (2021). Assessment of a Stimulating Effect of Wages on Economic Growth of Border Regions of Poland and Ukraine. *Social Contexts*. Vol. 9, No. 2 (18), 22-34.
14. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Retrieved from https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E (accessed 28 May 2022).
15. Vaughan-Whitehead D., Ghellab Y. and Muñoz de Bustillo Llorente R. (Eds.) (2021). *The new world of work: Challenges and opportunities for social partners and labour institutions*. International Labour Office. Edward Elgar Publishing. 673p.
16. World Bank (2022). World Development Indicators database, Eurostat-OECD PPP Programme. PPP conversion factor, GDP (LCU per international \$). Retrieved from https://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PPP?most_recent_year_desc=true (accessed 28 May 2022).

Дата подання публікації 31.05.2022 р.